

Кліча «Берагіня»

Марына ВЕСЯЛУХА,
фота аўтара

Раз на два гады, улетку, усе аматары фальклору: удзельнікі фальклорных калектываў, навукоўцы, этнапедагогі — адчуваюць пільную патрэбу завітаць у гарадскі пасёлак Акцябрскі, што ў Гомельскай вобласці. Імі кіруе не толькі жаданне сустрэцца з сябрамі і калегамі, падзяліцца напрацоўкамі падчас Рэспубліканскага фальклорнага фестывалю. «Берагіня» вабіць непаўторнай атмасферай фэсту, зачароўвае гукамі музычных інструментаў, запрашае далучыцца да агульнага карагодду радасці і весялосці. Вось і сёлета на чатыры дні Акцябрскі стаў сапраўднай фальклорнай сталіцай Беларусі. Чаму сталіцай? Мяркуйце самі: на VII Рэспубліканскім фестывалі фальклорнага мастацтва «Берагіня» сабраліся больш як 800 удзельнікаў з 30 рэгіёнаў Беларусі, а таксама з Расіі і Украіны, у складзе Савета экспертаў — вядучыя спецыялісты краіны ў галіне вывучэння фальклору.

На «Берагіні» існуе свая прыкмета: той, хто аднойчы завітаў на фестываль у якасці гасця ці ўдзельніка, абавязкова вернецца сюды зноў хаця б глядачом. Напэўна, паветра тут такое. А яшчэ — атмасфера непаўторная. Сама бачыла, як падчас «Рудабельскага

Купалля» — яркага і відовішняга святкавання на беразе возера — удзельніцы аднаго з фальклорных калектываў плакалі, бо на наступны дзень трэба было ад'язджаць. Калегі па гурце падтрымлівалі вясёлай музыкай, а потым усе разам спявалі імправізавана-біяграфічную песню «О Берагіня, Берагіня мая...», у якой згадвалі падзеі фестывалю разам з асабістымі ўражанямі. Мясцовыя фальклорныя калектывы вітаюць як сапраўдных зорак і з гонарам адзначаюць: «Гэта ж нашы «Цярэшкавы Шчодрыкі!» Якія малайцы!» Адметнасць фестывалю пацвярджае і яго дырэктар Святлана Беразоўская, начальнік аддзела

Да традыцыйнага пльвення купальскіх вяснянаў далучыліся і гасці з Украіны, традыцыйнага народнага фальклорнага ансамбля імя Паўла Бакланава «Жыва вода».

культуры Акцябрскага райвыканкама: — Унікальнасць «Берагіні» ў тым, што тут сфарміраваўся калектыў сапраўдных аднадумцаў. Гэта і ўдзельнікі фэсту, якія неаднаразова былі гасцямі фестывалю, і новыя канкурсанты. Гэта і калектыў складу журы — нашы даўнія сябры. Думаецца, вельмі добра, што ўжо склаўся амаль нязменны Савет экспертаў, у яго ўваходзяць не толькі вядучыя спецыялісты, навуковыя супрацоўнікі рэспубліканскіх навучальных і акадэмічных устаноў, але і нашы сябры з Украіны і Расіі. Гэта Уладзімір Гадоўскі, прафесар, кандыдат педагогічных навук, загадчык кафедры хрэаграфіі Ровенскага дзяржаўнага гуманітарнага ўніверсітэта, і Ірына Папова, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Санкт-Пецярбургскай дзяржаўнай кансерваторыі (акадэміі) імя М. А. Рымскага-Корсакава. (Заканчэнне на стар. 23.)

Купальскае шэсце да возера. Купальніца разам з фальклорным ансамблем БДУКіМ «Таліка».

Кліча «Берагіня»

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1.)

Сяброўская атмасфера і цёплыя адносіны ў калектывах не выпадковыя, бо праграма фестывалю штогод прадугледжвае і працоўныя мерапрыемствы, і тэя, дзе можна адпачыць, пагутарыць у добрай кампаніі за кубачкам гарбаты. Але не толькі атмасфера фэсту аб'ядноўвала гасцей і ўдзельнікаў «Берагіні», іх яднала больш глыбокае і моцнае пачуццё, якое для кагосяці пасля фестывалю вызначыла і жыццёвы шлях, і абумовіла прафесійныя інтарэсы, — любоў да фальклору.

У сваім артыкуле «Збыты шлях» Максім Багдановіч пісаў: «Наш сённяшні, наш заўтрашні напрамак — да забытага намі народнага беларускага шляху. Але выйшаўшы на яго, становімся мы на расстанні: мы можам жыўцом браць з народных песняў... далей мы можам вучыцца ў народа, атрымліваць навукі яго творчых падыходаў». Што да ўдзельнікаў фэсту, тут былі прыхільнікі абодвух кірункаў развіцця фальклору, калісьці акрэсленых Багдановічам: аўтэнтэчныя гурты ў сапраўдных касцюмах, вытканых і шытых бабулямі ўдзельніц (аднаму з самых старых касцюмаў і ручнікоў, заўважаных на фэсце — 95 год!), дзіцячыя фальклорныя калектывы, пары-выканаўцы народных побытавых танцаў, якія пры выкананні народных твораў выкарыстоўвалі новыя элементы. Удзельнікі канструктыўна праграм прадстаўлялі рэгіянальныя варыянты вядомых у Беларусі танцаў — «Мікіта», «Кракавяк», «Падыспань», «Полька», «Лысы», выконвалі як вядомыя народныя песні, так і новыя, не так даўно запісаныя ад этнафараў.

Былі на фестывалі і своеасаблівыя прэм'еры — упершыню са сцэны прагучала песня «Каравайная», яна была запісана ад Ганны Дудзюк у вёсцы Брылёва Кобрынскага раёна і выконвалася калектывам «Таўкачыкі» з Кобрынскай дзіцячай школы мастацтваў. Падчас свайго выступлення танцавалі яны і адметны танец — «Рыбніцкую польку». Навуковы складнік «Берагіні» адзначаў кандыдат культуралогіі, загадчык кафедры этналогіі і фальклору БДУКіМ, старшыня Савета экспертаў фэсту Вячаслаў Калацэй:

— Фестываль ужо стаўся аб'ектам увагі навукоўцаў, даследчыкаў, этнапедагогаў, спецыялістаў па мастацкай адукацыі. 13 год працы фэсту далі свае вынікі, значныя не толькі ў маштабах Беларусі, але, магчыма, і суседніх краін. Адметна і тое, што ўдзельнікі «Берагіні» адзі прэзентуюць тут каранёвае мастацтва свайго малой радзімы, часам працягваюць адукацыю, напрыклад, на кафедры этналогіі і фальклору БДУКіМ, становяцца спецыялістамі і потым вяртаюцца ў свае родныя мясціны, працуюць там на карысць мясцовай культуры, якую некалі прэзентавалі тут. І гэта вельмі добра, бо маладыя людзі, апантаныя каранёвай культурай свайго народа, якія першыя крокі да вывучэння традыцыі зрабілі менавіта на пляцоўках «Берагіні», — надзея на тое, што гэта культура будзе існаваць.

Сапраўды, цяжка не пагадзіцца з Вячаславам Віктаравічам. Бо сёння надзея, што фальклор будзе жыць і развівацца, ускладаецца на «Берагіню» і іншыя фэсты падобнага кшталту, а значыць, на працу энтузіястаў — аматараў фальклору. Напрыклад, такіх, як Мікола Козенка, навуковы і мастацкі кіраўнік фестывалю. А Мікалай Аляксеевіч, як заўсёды, поўны энергіі і аптымізму:

— Мне часта апаненты кажуць, што ў фестывалю няма развіцця, што ён у хуткім часе памрэ, а мне падаецца, што ён будзе жыць вельмі доўга, пакуль жыве беларускі народ, яго культура, дзеці, падлеткі, моладзь. Наш фестываль — адзіны, дзе бачна разнастайнасць нацыянальных касцюмаў, разнастайнасць рэпертуараў, песень, танцаў, карагодаў і гульніў і ў абрадзе, і па-за абрадам.

Калі ёсць развіццё, ёсць надзея, што фестывальны рух не памрэ, як не памрэ разам з ім і народная культура. Што да адметнасцей сёлета «Берагіні», то ўпершыню ў межах фэсту кожная вобласць краіны павінна была прадставіць свае навукова-метадычныя напрацоўкі па тэме «Традыцыйная культура і дзеці» ў фармаце выстаўкі. З'явіліся і новыя намінацыі ў конкурснай праграме, а таксама новая канцэртная пляцоўка. А калі ёсць рух наперад, ёсць і надзея на развіццё, на тое, што народная культура будзе жыць, а разам з ёй будзе жыць і «Берагіня».